

Innst. S. nr. 114

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kommunalkomiteen

Dokument nr. 8:2 (2003-2004)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Åslaug Haga og Marit Arnstad om etablering av eit lokaldemokratisk idéutval

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringa opprette eit lokaldemokratisk idéutval som skal arbeide ut eit innspel til stortingsmeldinga om makt- og demokratiutgreiinga. Idéutvalet skal bestå av medlemmer med aktuell, norsk lokalpolitisk erfaring og internasjonale ekspertar på desentralisert demokrati.

Idéutvalet skal

- gjere ei vurdering av lokaldemokratiets kår i Noreg, og identifisere faktorar som påverkar vilkåra for lokalt folkestyre med sikte på å utløyse engasjement og handlefridom i lokalpolitikken,
- skissere konkrete forslag til meir omfattande deltaking i det lokale folkestyret, inklusive ei betring av den praktiske organiseringa av lokalpolitikken; tilrettelegging for å gjere lokalpolitiske oppgåver og verv meir attraktive, arbeidsmetodar, økonomiske incitament for lokalpolitisk deltaking osv,
- vurdere lokaldemokratiske vilkår i land med sterke innslag av desentralisert demokrati, og presentere forslag til korleis lærdomar frå slike land kan implementerast i Noreg."

I dokumentet blir det vist til at makt- og demokratiutredningen har vist at rammene til det kommunale lokaldemokratiet har blitt markert avgrenset de siste 20 årene.

I sum kan utviklingen til det lokale selvstyret de siste tiårene oppsummeres som en overgang fra lokal autonomi til statlig styring. Samtidig minsker tilliten til lokale, folkevalgte organ, og det lokale selvstyrets rolle som demokratisk lokomotiv og politisk laboratorium blir svekket.

Demokratiet som styreform er derimot avhengig av høy og meningsfull deltaking på lokalt nivå for å utvikle løsninger på problem og speile borgernes preferansar i kollektive vedtak. Den samfunnsmessige utfordringa blir å revitalisere den hjørnesteinen i det norske demokratiet som det lokale folkestyret kan og typisk bør representere. Et steg i riktig retning vil være å etablere et lokaldemokratisk idéutvalg.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, vil langt på vei si seg enige i den beskrivelsen som danner bakgrunnen for forslaget. Komiteen er også enig i at det er ønskelig med et sterkt lokaldemokrati. Lokaldemokratiet representerer en verdi i seg selv, og det bidrar til økt velferd og mer effektiv velferdsproduksjon.

Komiteen ser også klart behovet for å stanse opp og gjere en samlet vurdering av situasjonen for lokaldemokratiet med utgangspunkt i den aktuelle debatten og nyere kunnskap om lokaldemokratiet. Komiteen viser til statsminister Kjell Magne Bondeviks uttalelse om lokaldemokratikommisjonen på Kommunenes

Sentralforbunds konferanse i Stavanger 26. januar 2004, og til brev fra kommunal- og regionalminister Erna Solberg, datert 21. november 2003, hvor statsråden slutter seg til forslaget om å opprette en lokaldemokratikommisjon.

Komiteen er enig i at det på denne bakgrunn ikke vil være nødvendig med et eget lokaldemokratisk idéutvalg. Lokaldemokratikommisjonen vil kunne ivareta en stor del av formålet bak det foreslåtte idéutvalget. Komiteen vil understreke behovet for at kommisjonen i sitt arbeid trekker inn, i tillegg til annet aktuelt materiale, det som kommer frem i Makt- og demokratiutredningen vedrørende situasjonen for lokaldemokratiet.

Komiteen viser her til brevet fra statsråd Erna Solberg av 21. november 2003, der det opplyses at Regjeringen har lagt opp til en prosess frem til fremleggelsen av en stortingsmelding om Makt- og demokratiutredningen. Utredningen skal sendes ut på en bred høring med frist 1. juni 2004. Stortingsmeldingen vil trolig bli framlagt våren 2005.

Komiteen viser for øvrig til sine respektive merknader til Dokument nr. 8:4 (2003-2004) i Innst. S. nr. 115 (2003-2004).

Komiteens medlem fra Senterpartiet ønsker i utgangspunktet et idéutvalg, men er tilfreds med at lokaldemokratikommisjonen skal vurdere de elementer som er tatt opp i Dokument nr. 8:2 (2003-2004).

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran og ber Stortinget gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:2 (2003-2004) - forslag frå stortingsrepresentantane Åslaug Haga og Marit Arnstad om etablering av eit lokaldemokratisk idéutval - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 5. februar 2004

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Hans Kristian Hogsnes
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden til kommunalkomiteen, datert 21. november 2003

Vurdering av Dokument nr 8:2 (2003-2004) Forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Marit Arnstad om etablering av eit lokaldemokratisk idéutval.

Jeg viser til brev av 24. oktober 2003 hvor departementet bes vurdere forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om å opprette et lokaldemokratisk idéutvalg.

I bakgrunnen for forslaget redegjøres det for negative utviklingstrekk som har ført til en svekkelse av lokaldemokratiet. Kommunene har fått innskrenket sine muligheter til å ta selvstendige beslutninger. Dette har blant annet skjedd fordi det stilles statlige likhetskrav og det settes nasjonale standarder.

Beskrivelsen som gis kan jeg langt på vei si meg enig i. Jeg er også enig i at det er ønskelig med et sterkt lokaldemokrati. Lokaldemokratiet representerer en verdi i seg selv og det bidrar til økt velferd og mer effektiv velferdsproduksjon.

Jeg kan se behovet for at vi stanser opp og gjør en samlet vurdering av situasjonen for lokaldemokratiet med utgangspunkt i den aktuelle debatten og nyere kunnskap om lokaldemokratiet. Derfor tar regjeringen sikte på at det etter forslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og May Britt Vihovde (Dokument

nr. 8:4) nedsettes en egen lokaldemokratikommisjon som skal oppsummere situasjonen for lokaldemokratiet og peke på løsninger som kan bidra til å styrke det. På denne bakgrunn vil det ikke være nødvendig med et eget lokaldemokratisk idéutvalg. Lokaldemokratikommisjonen vil kunne ivareta en stor del av formålet bak det foreslåtte idéutvalget. Kommisjonen vil i sitt arbeid trekke inn, i tillegg til annet aktuelt materiale, det som kommer fram i maktutredningen vedrørende situasjonen for lokaldemokratiet.

I forhold til det videre arbeidet med maktutredningen vil jeg påpeke at Regjeringen har lagt opp til en prosess fram til framleggelsen av Stortingsmelding om Makt- og demokratiutredningen. Etter planen skal utredningen sendes ut på en bred høring med frist 1. juni 2004. Alle høringsuttalelsene vil følge til Stortinget som utrykte vedlegg til en melding, trolig våren 2005.

Konklusjon

Jeg kan ikke slutte meg til forslaget fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Marit Arnstad om å opprette et lokaldemokratisk idéutvalg, men Regjeringen vil opprette en lokaldemokratikommisjon som ivaretar samme formålet.

